

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
Γραφείο Συντονισμού, Θεσμικών, Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεμάτων

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΔΕΛΤΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ

02

05 | 2017

ΣΥΝΤΑΞΗ
Μαριάννα Κωστούλα

Περιεχόμενα

1. Υποχρέωση εμπρόθεσμης μεταφοράς οδηγίας ΕΕ στο εθνικό δίκαιο	2
2. Ορθή μεταφορά οδηγιών της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο	6
3. Άμεσο αποτέλεσμα οδηγίας.....	10
4. Διαδικασία παράβασης.....	11

1. Υποχρέωση εμπρόθεσμης μεταφοράς οδηγίας ΕΕ στο εθνικό δίκαιο

Η οδηγία δεσμεύει κάθε κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται, όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Η υποχρέωση αυτή συνεπάγεται την τήρηση των προθεσμιών που τάσσουν οι οδηγίες.

- Απόφαση της 30^{ης} Μαΐου 2002, C-441/00, Επιτροπή/Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 1976, σ. 519, σκέψεις 12, 13, 18.

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται, κατ' εφαρμογή της αρχής της συνεργασίας, την οποία διακηρύσσει το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΟΚ, να διασφαλίζουν τη νομική προστασία, η οποία απορρέει για τους διαδίκους από το άμεσο αποτέλεσμα του κοινοτικού δικαίου.

Επιπλέον, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν, κατ' άρθρον 189 εδαφ. γ της ίδιας Συνθήκης, στο πλαίσιο της εσωτερικής εννόμου τάξεως αυτών, όλα τα αναγκαία μέτρα για την εξασφάλιση της πλήρους εφαρμογής ορισμένης οδηγίας, σύμφωνα προς τον επιδιωκόμενο με αυτή σκοπό.

- Αποφάσεις της 16^{ης} Δεκεμβρίου 1976, C-33/76, Rewe, Συλλογή 1976, σκέψη 5 και C- 45/76, και Comet, Συλλογή τόμος 1976, σ. 765, σκέψεις 12 έως 16.
- Απόφαση 27^{ης} Φεβρουαρίου 1980, C-68/79, Just, Συλλογή 1980/I, σ. 253, σκέψη 25.
- Απόφαση της 9^{ης} Νοεμβρίου 1983, C- 199/82, San Giorgio, Συλλογή 1983, σκέψη 14.
- Απόφαση της 24^{ης} Μαρτίου 1988, C-104/86, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1988, σ. 1799, σκέψη 7.
- Απόφαση της 14^{ης} Ιουλίου 1988, C-123/87 και C- 330/87, Jeunehomme και EGI, Συλλογή 1988, σ. 4517, σκέψη 17.
- Απόφαση της 19^{ης} Νοεμβρίου 1991, C-6/90 και C-9/90, Francovich κ.λπ., Συλλογή 1991, σ. I-5357, σκέψη 43.
- Απόφαση της 9^{ης} Ιουνίου 1992, C-96/91, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 1992, σ. I-3789, σκέψη 12.
- Απόφαση της 14^{ης} Δεκεμβρίου 1995, C-312/93, Peterbroeck, Van Campenhut κατά Βελγικού Δημοσίου, σκέψη 12.

Ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεστεί διατάξεις, πρακτικές ή καταστάσεις της εσωτερικής του έννομης τάξης, προκειμένου να δικαιολογήσει τη μη τήρηση των υποχρεώσεων και προθεσμιών που επιβάλλει μία οδηγία.

- Αποφάσεις της 12^{ης} Δεκεμβρίου 1996, C-298/95, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1996, σ. I-6747, σκέψη 18 και της 6^{ης} Ιουλίου 2000, C-236/99, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 2000, σ. I-5657, σκέψη 23.
- Απόφαση της 15^{ης} Οκτωβρίου 1998, C-326/97, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1998, σ. I-6107, σ. I-1699 σκέψη 7.
- Απόφαση της 15^{ης} Ιουνίου 2000, C-470/98, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2000, σ. I-4667, σκέψη 11.
- Απόφαση της 7^{ης} Δεκεμβρίου 2000, C-423/99, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2000, σ. I-11167, σκέψη 10.
- Απόφαση της 8^{ης} Μαρτίου 2001, C-276/98, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, Συλλογή 2001, σκέψη 20.
- Απόφαση της 11^{ης} Οκτωβρίου 2001, C-111/00, Επιτροπή κατά Αυστρίας, Συλλογή 2001, σ. I-7555, σκέψη 13.

Η μη ύπαρξη εντός συγκεκριμένου κράτους μέλους δραστηριότητας στην οποία αναφέρεται δεδομένη οδηγία δεν μπορεί να απαλλάξει το οικείο κράτος από την υποχρέωσή του να λάβει νομοθετικά ή κανονιστικά μέτρα προκειμένου να διασφαλισθεί η προσήκουσα μεταφορά στην εσωτερική έννομη τάξη του συνόλου των διατάξεων της οδηγίας.

Η υποχρέωση αυτή βαρύνει τα κράτη μέλη, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι όλα τα υποκείμενα δικαίου στην Ένωση, συμπεριλαμβανομένων των υποκείμενων δικαίου των κρατών μελών στα οποία δεν υπάρχει συγκεκριμένη δραστηριότητα στην οποία αναφέρεται δεδομένη οδηγία, θα γνωρίζουν, εν πάση περιπτώσει, με σαφήνεια τα ακριβή δικαιώματα και τις ακριβείς υποχρεώσεις τους.

Η μεταφορά μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο δεν επιβάλλεται μόνο στην περίπτωση που η μεταφορά της δεν έχει νόημα για γεωγραφικούς λόγους.

- Απόφαση της 7^{ης} Ιουλίου 1987, C-420/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1987, σ. 2983, σκέψη 5.
- Απόφαση της 15^{ης} Μαρτίου 1990, C-339/87, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 1990, σ.851, σκέψεις 22, 25.
- Απόφαση της 16^{ης} Νοεμβρίου 2000, C-214/98, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2000, σ. I-9601, σκέψεις 22, 23, 27.
- Απόφαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2001, C-372/00, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 2001, σ.10303, σκέψεις 11, 12, 13.
- Απόφαση της 30^{ης} Μαΐου 2002, C-441/00, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 2002, σ. I-4699, σκέψεις 15, 16, 17.
- Απόφαση της 8^{ης} Ιουνίου 2006 C-71/05, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, Συλλογή 2006, σ.00075, σκέψη 12,13.
- Απόφαση της 14^{ης} Ιανουαρίου 2010, C-343/08, Επιτροπή κατά Τσεχίας, Συλλογή 2010, I-00275, σκέψη 39.

Ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να αντιτάξει σε ιδιώτη το γεγονός ότι δεν έχει θεσπίσει τις διατάξεις που έχουν, ακριβώς, ως σκοπό τη διευκόλυνση της εφαρμογής της οδηγίας που ο ιδιώτης αυτός επικαλείται. Τούτο αποτελεί εκδήλωση γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου, κατά την οποία ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεσθεί την εκ μέρους του παραβίαση του κοινοτικού δικαίου, προκειμένου να αρνηθεί σε ιδιώτη την άσκηση δικαιώματος που αντλεί ο τελευταίος από το κοινοτικό δίκαιο. Για την ταυτότητα δε του λόγου πρέπει να γίνει δεκτό ότι η ανωτέρω αρχή (γνωστή και ως αρχή του Estoppel) απαγορεύει, επίσης, σε ένα κράτος μέλος να επικαλείται την εκ μέρους του παραβίαση του εθνικού δικαίου, προκειμένου να αρνηθεί σε ιδιώτη την άσκηση δικαιώματος που του παρέχει το κοινοτικό δίκαιο.

- Απόφαση της 26^{ης} Φεβρουαρίου 1986, C-152/84, Marshall I, Συλλογή 1986, σ. 000723, σκέψη 49.
- Απόφαση της 10^{ης} Σεπτεμβρίου 2002, C-141/00, Kugler, Συλλογή 2002, σ. I-6833, σκέψη 52.
- Απόφαση της 6^{ης} Νοεμβρίου 2003, C-45/01, Dornier, Συλλογή 2003, σ. I-12911, σκέψη 79.
- Απόφαση της 5^{ης} Φεβρουαρίου 2004, C-157/2002, Rieser Internationale Transporte, Συλλογή 2004, σ. I – 1477, σκέψη 23.

Τα κράτη, στα όποια απευθύνεται η οδηγία, υπέχουν υποχρέωση ως προς το αποτέλεσμα, το οποίο θα πρέπει να έχει εκπληρωθεί κατά τη λήξη της προθεσμίας που καθορίζει η ίδια η οδηγία.

- Απόφαση της 19^{ης} Ιανουαρίου 1982, C-8/81, Becker, Συλλογή 198253, σκέψη 18.

2. Ορθή μεταφορά οδηγιών της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο

Η μεταφορά μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο δεν απαιτεί, κατ' ανάγκη, την κατά γράμμα επανάληψη των διατάξεων αυτής σε ρητή και ειδική νομική διάταξη, και μπορεί να αρκестεί σε ένα γενικό νομικό πλαίσιο, εφόσον αυτό διασφαλίζει, πράγματι, την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας κατά τρόπο αρκούντως σαφή και ακριβή.

Είναι απαραίτητο η νομική κατάσταση να είναι αρκούντως ακριβής, σαφής και διαφανής, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να είναι σε θέση να γνωρίζουν πλήρως τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Η απλή εθνική πρακτική, έστω και εάν συνάδει προς τις επιταγές μιας οδηγίας, η οποία, όμως, είναι δυνατόν εκ φύσεως να τροποποιηθεί κατά το δοκούν από τη διοίκηση, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά έγκυρη εκτέλεση της υποχρέωσης που υπέχουν τα κράτη μέλη προς τα οποία απευθύνεται η οδηγία.

- Απόφαση της 7^{ης} Νοεμβρίου 1996, C-221/94, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου, Συλλογή 1996, σ. I-5669, σκέψη 22·
- Απόφαση της 9^{ης} Σεπτεμβρίου 1999, C-217/97, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1999, σ. I-5087, σκέψεις 22, 31·
- Απόφαση της 16^{ης} Νοεμβρίου 2000, C-214/98, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2000, σ. I-9601, σκέψεις 49, 50, 56.

Τόσο η αρχή της ασφάλειας δικαίου όσο και η ανάγκη διασφάλισης της πλήρους εφαρμογής των οδηγιών, όχι μόνο στην πράξη, αλλά και νομικώς, απαιτούν από τα κράτη μέλη να επαναλαμβάνουν τις συναφείς επιταγές της οδηγίας με δεσμευτικές νομικές διατάξεις στον τομέα που αφορά η οδηγία.

- Απόφαση της 16^{ης} Νοεμβρίου 2000, C-214/98, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2000, σ. I-9601, σκέψη 23.

Τα κράτη μέλη οφείλουν να θεσπίζουν νομοθετικό ή κανονιστικό πλαίσιο, αρκούντως ακριβές, σαφές και διαφανές, ώστε να διασφαλιστεί νομικώς, υπό όλες τις περιστάσεις, η πλήρης εφαρμογή μίας οδηγίας και να δοθεί στους ιδιώτες η δυνατότητα να γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

- Απόφαση της 16^{ης} Νοεμβρίου 2000, C-214/98, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2000, σ. I-9601, σκέψη 27·
- Απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2001 C-372/00, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 2001, σ. I-10303, σκέψη 12·
- Απόφαση της 30^{ης} Μαΐου 2002, C-441/00, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 2002, σ. I-4699, σκέψη 16.

Η ανάγκη ομοιόμορφης ερμηνείας των κανονισμών της ΕΕ αποκλείει, σε περίπτωση αμφιβολίας, να λαμβάνεται μεμονωμένα υπόψη το κείμενο μιας διάταξης, αλλ' αντιθέτως απαιτεί να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται υπό το πρίσμα των κειμένων στις άλλες επίσημες γλώσσες.

Σε όλες τις γλωσσικές αποδόσεις πρέπει, κατ' αρχήν, να αναγνωριστεί η ίδια αξία, η οποία δεν μπορεί να παραλλάσσει σε συνάρτηση με το μέγεθος του πληθυσμού των κρατών μελών, όπου ομιλείται η εν λόγω γλώσσα.

Όταν υφίσταται διάσταση μεταξύ των αποδόσεων του κειμένου, η επίδικη διάταξη πρέπει να ερμηνεύεται σε συνάρτηση με τη γενική οικονομία και το σκοπό της ρύθμισης, της οποίας αποτελεί μέρος.

- Απόφαση της 5^{ης} Δεκεμβρίου 1967, C-19/67 Van der Vecht, Συλλογή 1965-1968, σ. 617.
- Απόφαση της 27^{ης} Οκτωβρίου 1977, 30/77, Bouchereau, Συλλογή 1977, σ. 00617, σκέψη 14.
- Απόφαση 12^{ης} Ιουλίου 1979, 9/79, Koschniske, Συλλογή 1979/II, σ. 321, σκ. 6.
- Απόφαση ΔΕΕ της 7^{ης} Δεκεμβρίου 1995, C-449/93, Rockfon, Συλλογή 1995, σ. 4291, σκέψη 28.
- Απόφαση της 17^{ης} Ιουλίου 1997, C-219/95, Ferriere Nord κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-4411, σκέψη 15.
- Απόφαση της 2ης Απριλίου 1998, C-296/95, EMU Tabac κ.λπ., Συλλογή 1998, σ. I-1605, σκέψεις 36, 37.
- Απόφαση της 9^{ης} Μαρτίου 2000, C-437/97, EKW και Wein & Co, Συλλογή 2000, σ. I-1157, σκέψη 42.
- Απόφαση της 1^{ης} Απριλίου 2004, C-1/02, Borgmann, Συλλογή 2004, σ. 3219, σκέψη 25.
- Απόφαση της 29^{ης} Απριλίου 2004, C-371/02, Bjönekulla Fruktindustrier, Συλλογή 2004, σ. I-5791, σκέψη 16.
- Απόφαση της 8^{ης} Δεκεμβρίου 2005, C-280/04, Jyske Finans, Συλλογή 2005, σ. I-10683, σκέψη 31.
- Απόφαση της 15^{ης} Νοεμβρίου 2012, C-558/11, Kurkums Metal, δημοσιευθείσα στην ψηφιακή συλλογή, σκέψη 48.
- Απόφαση της 15^{ης} Οκτωβρίου 2015, C-168/14, δημοσιευθείσα στην ψηφιακή συλλογή σκέψη 42.

Η αρχή της ασφάλειας δικαίου προϋποθέτει ότι, σε περίπτωση αμφιβολίας, η οδηγία ερμηνεύεται υπέρ των ιδιωτών, στο μέτρο που μπορεί να έχει οικονομικές επιπτώσεις.

Η ύπαρξη τυχόν ασάφειας σε διάταξη μπορεί να προσδιοριστεί μόνο σε σχέση με το πλαίσιο της. Οσάκις μία διάταξη του κοινοτικού δικαίου επιδέχεται πλείονες ερμηνείες, πρέπει να προτιμάται η ερμηνεία, η οποία διασφαλίζει την πρακτική της αποτελεσματικότητα.

Οσάκις μία διάταξη του κοινοτικού δικαίου επιδέχεται πλείονες ερμηνείες, πρέπει να προτιμάται η ερμηνεία, η οποία διασφαλίζει την πρακτική της αποτελεσματικότητα.

- Απόφαση της 17^{ης} Νοεμβρίου 1983, C-292/82, Merck, Συλλογή 1983, σ.3781, σκ. 12·
- Απόφαση ΔΕΕ της 22^{ης} Σεπτεμβρίου 1988, C-187/87, Ομόσπονδο κράτος του Σάαρ κ.λπ., Συλλογή 1988, σ. 5013, σκέψη 41·
- Απόφαση της 27^{ης} Μαρτίου 1990, C-372/88, Cricket St Thomas, Συλλογή 1990, σ. I-1345, σκέψη 19·
- Απόφαση ΔΕ της 13^{ης} Μαρτίου 1990, C-30/89, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1990, σ. I-691·
- Απόφαση της 2^{ης} Απριλίου 1998, C-296/95 (EMU TABAC), Συλλογή 1998, σ. I-01605, σκέψεις 36, 38, 39·
- Απόφαση της 9^{ης} Μαρτίου 2000, C-437/97, EKW και Wein & Co, Συλλογή 2000, σ. I-1157, σκέψη 43.

Το κοινοτικό δίκαιο αντιλαμβάνεται κάθε κράτος μέλος ως ενιαίο και αδιάσπαστο φορέα άσκησης δημοσίας εξουσίας. Κατά την εφαρμογή, επομένως, των κανόνων του κοινοτικού δικαίου, είναι, κατ' αρχήν, αδιάφορες οι οργανωτικές ρυθμίσεις του εθνικού δικαίου, με τις οποίες ανατίθεται άσκηση δημοσίας εξουσίας και σε άλλα, πλην του εν στενή εννοία κράτους, νομικά πρόσωπα. Αυτός είναι ο λόγος, για τον οποίον ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεσθεί ενώπιον του Δ.Ε.Κ., προς δικαιολόγηση της μη μεταφοράς κοινοτικής οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη και, γενικότερα, προς δικαιολόγηση της εκ μέρους του παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου, πράξεις ή παραλείψεις νομικών προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί, από το εθνικό δίκαιο, η άσκηση δημοσίας εξουσίας.

- Απόφαση της 5^{ης} Μαΐου 1970, C-77/69, Επιτροπή κατά Βελγίου, Rec., Συλλογή 1970, σ. 237, σκέψη 15·
- Απόφαση της 24^{ης} Νοεμβρίου 1982, C-249/81, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 1982, σ. 4005, σκέψη 15·
- Απόφαση της 13^{ης} Απριλίου 2000, C-274/98, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2000, σ. I-2823, σκέψεις 19, 20.

Το κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεστεί το γεγονός ότι οι οδηγίες τού αφήνουν τη δυνατότητα επιλογής του τύπου και των μέσων με τα οποία θα επιτύχει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, για να στερήσει από κάθε έννομο αποτέλεσμα τις διατάξεις εκείνες της οδηγίας των οποίων η εφαρμογή μπορεί να ζητηθεί δικαστικώς παρά το γεγονός ότι η εν λόγω οδηγία δεν έχει εκτελεστεί στο σύνολό της.

- Απόφαση της 4^{ης} Δεκεμβρίου 1986, C-71/85, Συλλογή 1986, σ. 03855, Vakbeweging, σκέψη 24.

Ενώσω διαρκεί η προθεσμία μεταφοράς μιας οδηγίας στην εθνική νομοθεσία, το κράτος μέλος δεν δικαιούται να εκδίδει εθνικές διατάξεις, με τις οποίες καθίσταται δυσχερής η μεταφορά ή διακινδυνεύεται το αποτέλεσμα της οδηγίας εντός της συγκεκριμένης έννομης τάξης.

- Απόφαση της 18^{ης} Δεκεμβρίου 1997, υπόθ. C-129/96, Wallonie, Συλλογή 1997, σ. I-07411, σκέψεις 37, 44, 50.
- Απόφαση της 8^{ης} Μαΐου 2003, υπόθ. C-14/02, Atral, Συλλογή 2003, σ. I-04431 σκέψη 58.

3. Άμεσο αποτέλεσμα οδηγίας

Σε περίπτωση παρέλευσης άπρακτης της προθεσμίας για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο μιας οδηγίας, αυτή μπορεί υπό προϋποθέσεις να αναπτύξει άμεσο αποτέλεσμα στην εθνική έννομη τάξη. Αυτό σημαίνει ότι δεν εφαρμόζονται πια οι εθνικές διατάξεις που είναι αντίθετες με το περιεχόμενό της, αλλά ενεργοποιούνται τα δικαιώματα που απονέμει η οδηγία και οι ιδιώτες μπορούν πλέον να την επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και των διοικητικών αρχών.

Όταν ένα κράτος μέλος μετέφερε τις διατάξεις μιας οδηγίας στην εσωτερική του έννομη τάξη, πριν από τη λήξη της ορισθείσας από την οδηγία αυτή περιόδου, το εν λόγω γεγονός δεν μπορεί να συνεπάγεται αποτελέσματα ως προς άλλα κράτη μέλη.

- Απόφαση της 4^{ης} Δεκεμβρίου 1974, C-41/74, van Duyn, Συλλογή 1979, σ. I-00861, σκέψεις 9,12.
- Απόφαση της 5^{ης} Απριλίου 1979, C-148/78, Ratti, Συλλογή 1979, σ. I-00861, σκέψεις 22, 24, 43, 45.
- Απόφαση της 19^{ης} Ιανουαρίου 1982, C-8/81, Becker, Συλλογή 1982, σ. 53, σκέψεις 23 έως 25.
- Απόφαση της 26^{ης} Φεβρουαρίου 1986, C-152/84, Marshall, Συλλογή 1986, σ.00723, σκέψεις 40 έως 47.
- Απόφαση της 4^{ης} Δεκεμβρίου 1986, C-71/85, Συλλογή 1986, σ. 03855, Vakkbeweging, σκέψεις 13 έως 15, 21.
- Απόφαση της 22^{ης} Ιουνίου 1989, C-103/88, Fratelli Costanzo/Comune di Milano, Συλλογή 1989, σ. 01839, σκέψεις 29 έως 31.

4. Διαδικασία παράβασης

Μια διοικητική πρακτική μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής λόγω παράβασης, εφόσον είναι ως ένα βαθμό πάγια και γενικευμένη.

- Απόφαση της 29^{ης} Απριλίου 2004, C-387/99, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 2004, σ. I-3751, σκέψη 42.
- Απόφαση της 26^{ης} Απριλίου 2005, C-494/01, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 2005, σ. I-3331, σκέψη 47.

Η ύπαρξη παράβασης πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με την κατάσταση του κράτους μέλους, όπως αυτή είχε κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας και οι μεταβολές που επήλθαν στη συνέχεια δεν λαμβάνονται υπόψη, έστω και εάν συνιστούν ορθή εφαρμογή του αποτελούντος αντικείμενο της προσφυγής λόγω παράβασης κανόνα της ΕΕ.

- Απόφαση της 31^{ης} Μαρτίου 1992, C-362/90, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1992, σ. I-2353, σκέψη 10.
- Απόφαση της 27^{ης} Οκτωβρίου 1998, C-364/97, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 1998, σ. I-6593, σκέψη 8.
- Απόφαση της 7^{ης} Δεκεμβρίου 2000, C-69/99, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 2000, σ. I-10979, σκέψη 22.
- Απόφαση της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2000, C-435/99, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, Συλλογή I-2000, σκέψεις 14, 16.
- Απόφαση 8^{ης} Μαρτίου 2001, C-266/99, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2001, σ. I-1981, σκέψη 38.
- Απόφαση της 11^{ης} Οκτωβρίου 2001, C-111/00, Επιτροπή κατά Αυστρίας, Συλλογή 2001, σ. I-7555, σκέψεις 13, 14.
- Απόφαση της 30^{ης} Ιανουαρίου 2002, C-103/00, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2002, σ. I-1147, σκέψη 23.
- Απόφαση της 13^{ης} Ιουνίου 2002, C-33/01, Επιτροπή κατά Ελλάδος, Συλλογή 2002, σ. I-5447, σκέψη 13.
- Απόφαση της 13^{ης} Ιουνίου 2002, C-474/99, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2002, σ. I-5293, σκέψη 27.
- Απόφαση της 28^{ης} Απριλίου 2005, C-157/04, Επιτροπή κατά Ισπανίας, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή, σκέψη 19.
- Απόφαση της 7^{ης} Ιουλίου 2005, C-214/04, Επιτροπή κατά Ιταλίας, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή, σκέψη 14.
- Απόφαση της 12^{ης} Ιουλίου 2005, C-304/02, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2005, σκέψη 30.
- Απόφαση της 26^{ης} Απριλίου 2007, C-135/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2007, σ. I-3475, σκέψη 36.

Το δικαστήριο μπορεί να εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν πληρούνται οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις για την άσκηση προσφυγής λόγω παράβασης.

- Απόφαση της 31^{ης} Μαρτίου 1992, C-362/90, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1992, σ. I-2353, σκέψη 8.
- Απόφαση της 15^{ης} Ιανουαρίου 2002, C-439/99, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2002, σ. I-305, σκέψη 8.
- Απόφαση της 27^{ης} Οκτωβρίου 2005, C-525/03, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2005, σ. I-9405, σκέψη 8.
- Απόφαση της 4^{ης} Μαΐου 2006, C-98/04, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 2006, σ. I-4003, σκέψη 16.

Σκοπός της προσφυγής είναι να αναγνωριστεί ότι το οικείο κράτος μέλος παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη και ότι δεν έπαυσε την παράβαση αυτή εντός της ταχθείσας προς τούτο προθεσμίας με την αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής.

- Απόφαση ΔΕΚ της 13^{ης} Δεκεμβρίου 1990, C-347/88, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 1990, σ. I-4747, σκέψη 40.
- Απόφαση της 31^{ης} Μαρτίου 1992, C-362/90, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1992, σ. I-2353, σκέψη 10.

Η Επιτροπή μπορεί να ασκήσει προσφυγή λόγω παράβασης, μόνο αν το οικείο κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε προς την αιτιολογημένη γνώμη εντός της προθεσμίας που του τάχθηκε προς τούτο με τη γνώμη αυτή.

Ο σκοπός της προ της άσκησης της προσφυγής διαδικασίας έγκειται στο να παρασχεθεί στο οικείο κράτος μέλος η δυνατότητα, αφενός να συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από το δίκαιο της ΕΕ και, αφετέρου, να προβάλει λυσιτελώς τους αμυντικούς του ισχυρισμούς κατά των αιτιάσεων που διατυπώνει η Επιτροπή.

Η αιτιολογημένη γνώμη πρέπει να περιλαμβάνει συνοπτική και λεπτομερή παράθεση των λόγων που έπεισαν την Επιτροπή ότι το ενδιαφερόμενο μέρος παρέβη μία από τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη.

Το αντικείμενο της προσφυγής οροθετείται από την προ της άσκησης της προσφυγής διαδικασία, την οποία προβλέπει η διάταξη αυτή. Επομένως, η προσφυγή πρέπει να στηρίζεται στους ίδιους με την αιτιολογημένη γνώμη λόγους και ισχυρισμούς. Αν μία αιτίαση δεν διατυπώθηκε με την αιτιολογημένη γνώμη, δεν μπορεί να προβληθεί παραδεκτώς κατά το στάδιο της ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασίας.

Στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παράβασης ασκηθείσας δυνάμει του άρθρου 226 ΕΚ, δηλαδή προσφυγής της οποίας τη σκοπιμότητα μόνο αυτό μπορεί να εκτιμήσει, στο Δικαστήριο εναπόκειται να αναγνωρίσει την ύπαρξη ή μη της προσαπτόμενης παράβασης.

- Απόφαση της 22^{ης} Ιουνίου 1993, C-243/89, Επιτροπή κατά Δανίας, Συλλογή 1993, σ. I-3353, σκέψη 30.
- Απόφαση της 1^{ης} Δεκεμβρίου 1993, C-234/91, Επιτροπή κατά Δανίας, Συλλογή 1993, σ. I-6273, σκέψη 16.
- Απόφαση της 4^{ης} Δεκεμβρίου 1997, C-209/96, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1997, σ. I-6869, σκέψεις 9, 18.
- Απόφαση της 10^{ης} Μαΐου 2001, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, C-152/98, Συλλογή 2001, σ. I-3463, σκέψη 23.
- Απόφαση της 15^{ης} Ιανουαρίου 2002, C-439/99, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2002, σ. I-305, σκέψεις 10, 11, 12, 16, 20.
- Απόφαση της 26^{ης} Απριλίου 2005, C-494/01, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 2005, σ. I-3331, σκέψη 35.
- Απόφαση της 24^{ης} Ιουνίου 2004, C-350/02, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 2004, σ. I-6213, σκέψη 18.

Εφόσον η Επιτροπή έχει προσκομίσει επαρκή στοιχεία που προδίδουν τη συνέχιση της παράβασης, εναπόκειται στο οικείο κράτος μέλος να αμφισβητήσει, με εμπειριστατωμένα και λεπτομερή επιχειρήματα, τα προσκομισθέντα στοιχεία και τις συνέπειές τους.

Η διαδικασία του άρθρου 228, παρ. 2 ΕΚ, σκοπό έχει να παρακινεί το παραβαίνον κράτος μέλος να εκτελέσει απόφαση διαπίστωσης παράβασης και, ως εκ τούτου, να εξασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου. Τα προβλεπόμενα από τη διάταξη αυτή μέτρα, ήτοι το κατ' αποκοπή ποσό και η χρηματική ποινή επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό. Η επιλογή του ενός ή του άλλου από τα δύο αυτά μέτρα εξαρτάται από την καταλληλότητά του προς επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, ανάλογα με τις περιστάσεις της υπόθεσης. Ενώ η επιβολή χρηματικής ποινής φαίνεται ιδιαίτερα κατάλληλη για να παρακινήσει ένα κράτος μέλος να παύσει, το ταχύτερο δυνατό παράβαση που, χωρίς το μέτρο αυτό, θα κινδύνευε να διαιωνισθεί, η επιβολή κατ' αποκοπή ποσού στηρίζεται περισσότερο στην αποτίμηση των συνεπειών της μη εκτέλεσης των υποχρεώσεων του οικείου κράτους μέλους επί των ιδιωτικών και δημοσίων συμφερόντων, ιδίως όταν η παράβαση έχει συνεχιστεί επί μακρό χρονικό διάστημα αφότου εκδόθηκε η απόφαση που τη διαπίστωνε αρχικά.

Η άσκηση εξουσίας, την οποία απονέμει στο Δικαστήριο το άρθρο 228, παράγραφος 2 ΕΚ, δεν προϋποθέτει τη θέσπιση από την Επιτροπή κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό του κατ' αποκοπή ποσού, οι οποίοι, ούτως ή άλλως δεν δεσμεύουν το δικαστήριο.

Σε περίπτωση που επιβάλλεται ταυτόχρονα η καταβολή χρηματικής ποινής και κατ' αποκοπή ποσού, η διάρκεια της παράβασης λαμβάνεται υπόψη ως ένα κριτήριο μεταξύ άλλων για να καθοριστεί ο κατάλληλος βαθμός εξαναγκασμού και αποτροπής.

- Απόφαση της 22^{ης} Σεπτεμβρίου 1988, C-272/86, Επιτροπή κατά Ελλάδα, Συλλογή 1988, σ. 1988, σκέψη 21.
- Απόφαση της 9^{ης} Νοεμβρίου 1999, C-365/97, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1999, σ. I-7773, σκέψεις 80 έως 87.
- Απόφαση της 4^{ης} Ιουλίου 2000, C-387/97, Επιτροπή κατά Ελλάδα, Συλλογή 2000, σ. I-5047, σκέψη 89.
- Απόφαση της 25^{ης} Νοεμβρίου 2003, C-278/01, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2003, σ. I-14141, σκέψη 41.
- Απόφαση της 12^{ης} Ιουλίου 2005, C-304/02, Επιτροπή κατά Γαλλίας Συλλογή 2005, σ. I-06263, σκέψη 56.

Το γεγονός ότι επίκειται η θέσπιση μέτρου μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, δεν ασκεί επιρροή και δεν μπορεί να άρει κάθε νόμιμο συμφέρον της Επιτροπής να ασκεί προσφυγή λόγω παραβάσεως, εφόσον η Επιτροπή, κατά πάγια νομολογία, διαθέτει διακριτική εξουσία να κρίνει τη σκοπιμότητα ασκήσεως της προσφυγής αυτής.

- Απόφαση της 9^{ης} Σεπτεμβρίου 1999, C-217/97, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1999, σ. I-5087, σκέψη 22.
- Απόφαση της 16^{ης} Νοεμβρίου 2000, C-214/98, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2000, σ. I-9601, σκέψη 42.
- Απόφαση της 14^{ης} Μαΐου 2002, C-383/00, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 2000, σ. I-4219, σκέψη 19.
- Απόφαση της 25^{ης} Σεπτεμβρίου 2003, C-74/02, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 2003, σ. I-9877, σκέψη 17.
- Απόφαση της 21^{ης} Οκτωβρίου 2004, C-477/03, Επιτροπή κατά Γερμανίας, μη δημοσιευθείσα.

Σύμφωνα με την διαπλασθείσα από τη νομολογία του ΔΕΚ αρχή της δικονομικής αυτονομίας των κρατών μελών, ο εθνικός δικαστής εφαρμόζει, κατ' αρχήν, επί των εγειρομένων ενώπιόν του διαφορών, στο πλαίσιο των οποίων τίθενται ζητήματα ερμηνείας και εφαρμογής διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, τις κατά περίπτωση διέπουσες τις εν λόγω διαφορές εθνικές δικονομικές διατάξεις.

- Απόφαση της 9^{ης} Νοεμβρίου 1983, 199/82, San Giorgio, Συλλογή 1983, σ. 3595, σκέψη 14.
- Απόφαση της 15^{ης} Σεπτεμβρίου 1998, C-231/96, Edis, Συλλογή 1998, σ. I-4951, σκέψη 34.
- Απόφαση της 10^{ης} Απριλίου 2003, C-276/01, Steffensen, Συλλογή 2003, σ. I – 3735, σκέψη 60.
- Απόφαση της 17.6.2004, C-30/02, Recheio – Cash and Carry, μη δημοσιευθείσα ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 17.

Απόκειται στα εθνικά δικαστήρια, τα οποία πρέπει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους να εφαρμόζουν το κοινοτικό δίκαιο, η εξασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας των διατάξεων και των δικαιωμάτων, τα οποία αυτές παρέχουν στους ιδιώτες.

- Απόφαση της 9^{ης} Μαρτίου 1978, C- 106/77 Simenthal, Συλλογή 1978 629, σκέψεις 7, 14.

Εναπόκειται στην Επιτροπή να προσκομίσει αποδείξεις για τη φερόμενη παράβαση.

- Απόφαση της 19^{ης} Μαρτίου 1991, C-249/88, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1991, σ. I-1275, σκέψη 6.
- Απόφαση της 9^{ης} Φεβρουαρίου 1994, C-119/92, Επιτροπή των ΕΚ κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, Συλλογή 1994, σ. I-393, σκέψη 37.

Το γεγονός ότι επίκειται η θέσπιση μέτρου μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο δεν ασκεί επιρροή και δεν μπορεί να άρει κάθε έννομο συμφέρον της Επιτροπής να ασκεί προσφυγή λόγω παραβάσεως, εφόσον η Επιτροπή, κατά πάγια νομολογία, διαθέτει διακριτική εξουσία να κρίνει τη σκοπιμότητα ασκήσεως της προσφυγής αυτής.

- Απόφαση της 14^{ης} Μαΐου 2002, C-383/00, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 2000, σ. I-4219, σκέψη 19.
- Απόφαση της 25^{ης} Σεπτεμβρίου 2003, C-74/02, Επιτροπή Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, Συλλογή 2003 I-09877, σκέψεις 13, 17.